

GUD

Religion er et brennbart tema. Noe av problemet med religionens rolle i det offentlige rom er knyttet til hvorvidt religiøse argumenter kan godtas også av ikke-troende, for argumenter fundert i religiøs tro synes å unndra seg enkelte kriterier som ellers gjelder for argumentasjon og gyldighet. Hva skal egentlig telle som et argument, og når er en konklusjon gyldig? Kan et argument som hviler på eksistensen av Gud være et godt argument?

I tidlig europeisk tenkning var teologi og filosofi tett sammenvevd. Etter opplysningstiden ble de to adskilte disipliner, men enkelte filosofer tematiserer fortsatt religion og gudstro. «Det er intet skille mellom liv og filosofi» skrev Simone de Beauvoir. Hvorvidt skal det aksepteres at en religiøs filosof inkorporerer sin personlige tro i sine filosofiske arbeider? Finnes det en grense? Er religiøse argumenter suspekter fordi de forutsetter eller avhenger av Guds eksistens? Men er det ikke slik at man som filosof nesten uansett må forutsette *noe* før man kan forvente å si noe fornuftig? Er det en grunn til at et religiøst utgangspunkt er mindre legitimt enn et sekulært? Svarene på disse spørsmålene er usikre. Den filosofiske diskusjonen rundt Gud dreier seg om mer enn religiøse argumenters gyldighet. Mye av filosofisk diskusjon rundt Gud har for eksempel dreid seg om hans eksistens, eller mangel på sådan.

Det mest omdiskuterte gudsbeviset i filosofiens historie er kanskje Descartes' ontologiske gudsbevis. Dette tematiserer Reier Helle i sin artikkel «Under tankens åk». Her drøfter han Nietzsches kritikk av Descartes' tanker. Med provoserende karakteristikk av kristendommen som «slavemoral» har Nietzsche vært toneangivende i filosofisk problematikk knyttet til Gud og religion. Det blir fristende å komme med floskler om «en revolusjonering av filosofien» og «en permanent forandring av landskapet». Men Nietzsche fortsetter å være relevant i diskusjoner om Gud og religion. Kanskje spesielt fordi han ikke diskuterer for eller i mot Guds eksistens, men tar Guds (metaforiske) død for gitt, og argumenterer mot de resultater religiøs tro har for den menneskelige tilstand.

Hos Descartes fremstår Gud som en hendig garantist, men hvor sentralt er gudsbegrepet i Descartes' argumen-

tasjon for forholdet mellom kropp og sjel? I artikkelen «Descartes' Arguments for the Real Distinction of Mind and Body» argumenterer Paul Rækstad for at Descartes' tyngstveiende argument for distinksjonen mellom kropp og sjel var empirisk og ikke, som Descartes selv trodde, logisk.

Gudsbegrepet tematiseres også i «The Birth, Death, and Afterlife of the God of the Philosophers», skrevet av Melvin Junming Chen. Chen ser på hvilken rolle gudsbegrepet har spilt for sentrale tenkere i vestlig filosofi, hvordan en metafysisk Gud avgår med døden med Nietzsche og Heidegger, og hvordan Levinas åpner, ifølge Chen, muligheten for en fortolkning av Gud, ikke i metafysiske termer, men i etiske. Ole Amund Gaustad undersøker på sin side filosofen John D. Caputos «svake» gudsbegrep og hvordan et slikt syn på Gud forholder seg til «det ondes problem».

Et tema som Gud omfatter selvfølgelig ikke bare den monoteistiske kristne versjonen. Arthur Bolstad skisserer i sin artikkel en gudsforestilling fundert blant annet på Sartre og buddhisme. I vår faste spalte *Frem fra Gjemselen* gir Jens Braarvig oss et innblikk hinduistisk filosofi, og Eirik Aadland har oversatt fragmenter fra Hesiods *Gudenes tilblivelse*.

Dette er bare noe av det du vil finne i dette nummeret av Filosofisk supplement. Gud er et omfattende og, til tider, kontroversielt tema. Akademia har i Norge nok blitt mest identifisert med en ateistisk grunnholdning. Men de filosofiske sidene knyttet til religion og Gud strekker seg langt utover argumenter for eller i mot Guds eksistens. Som vi håper du vil se i dette nummeret er den filosofiske behandlingen av Gud og religion ikke bare mangfoldig, men også preget av noe mer komplisert enn en enkel avvisning av Guds eksistens.

God lesning!

Torstein Sverre Hoff &
Hege Dypedokk Johnsen,
redaktører